

Dret Internacional i Comparat

Aspectes pràctics entorn de la successió de nacionals britànics a Espanya

ALFONSO YBARRA BORES

Catedràtic de Dret Internacional Privat

Universidad Pablo de Olavide

ORCID ID: 0000-0001-6129-1161

Sumari: A. QÜESTIONS GENERALS. 1. Quin és l'origen dels problemes que acostumen a plantejar-se respecte de les successions dels britànics a Espanya? 2. El que és predicable en relació amb els ciutadans anglesos i gal·lesos, es pot fer extensiu a tots els ciutadans del Regne Unit? O hi ha especialitats per a escocesos i nord-irlandesos? B. OPERATIVITAT DEL REENVIAMENT. 3. Des que s'aplica el Reglament 650/2012, en el cas de britànics residents al Regne Unit, amb béns tant a Espanya com al Regne Unit, cal aplicar el reenviament a la llei espanyola respecte dels immobles situats aquí, amb la consegüent ruptura de la unitat de la llei successòria? C. DRET REGIONAL. 4. Pel que fa a la successió d'un britànic amb residència habitual a Catalunya en el moment de la seva defunció, com encaixarien el Reglament 650/2012 i el nostre sistema interregional? D. *PROFESSIO IURIS*. LA *PROFESSIO IURIS* ANTICIPADA. Poden actualment els britànics residents a Espanya exercir davant notari espanyol la *professio iuris* de l'article 22 del Reglament 650/2012 per designar la llei anglesa com l'aplicable per regular la seva successió? 6. En el marc del Reglament 650/2012, té validesa la possible elecció del dret anglès realitzada per un britànic en «testament parcial» atorgat a Espanya abans del 17 d'agost del 2015 —*professio iuris* tàcita? E. SUCCESSION TESTADA. TESTAMENT ATORGAT AL REGNE UNIT. GRANT OF PROBATE I LETTER OF ADMINISTRATION. 7. Si un anglès mor a Anglaterra, i és resident allà, amb testament atorgat al Regne Unit i sense testament a Espanya, com s'hauria de procedir aquí en relació amb els possibles béns existents a Espanya? 8. Quina informació ens aporta el *grant of probate*? 9. El *grant of probate* inclou una còpia del testament atorgat al Regne Unit? Si és així, es pot entendre que aquesta còpia del testament unida al *probate* és autèntica i es tracta del darrer testament? 10. Hi ha un registre oficial d'actes d'últimes voluntats al Regne Unit? 11. Es pot prescindir dels fills i el cònjuge si el causant deixa al seu testament tots els béns a un tercer? Realment hi ha una llibertat absoluta de testar i no hi ha legitimaris en el dret anglès? F. LA SUCCESSION TESTADA. EL TESTAMENT SIMPLICITER. ELS CERTIFICATS D'ACTES D'ÚLTIMA VOLUNTAT. 12. Els britànics residents al Regne Unit han d'atorgar o poden atorgar un testament *simpliciter* a Espanya? O resulta més aconsellable atorgar un sol testament al Regne Unit? 13. Si un britànic resident al Regne Unit mor allà i ha atorgat un testament *simpliciter* a Espanya, com cal procedir?: ¿S'ha de comprovar amb documentació del Regne Unit si hi havia testament posterior en aquest país que pogués haver revocat l'atorgat a Espanya? Quin document ho prova, el *grant of probate* o les *letters of Administration*? 14. En el supòsit anterior, si no hi ha designat *executor* en el testament espanyol, poden els afavorits pel testament (cònjuge, fills...) adjudicar-se per si sols els béns a Espanya? Pot això afectar la seva responsabilitat pels deutes o és convenient que en el testament espanyol es nomeni un *executor*? De vegades, si hi ha únicament petits saldos al Regne Unit, cas en què no s'emet el *grant of probate*: Com provar en aquests supòsits si el testament del Regne Unit és l'últim si es tracta només d'un document privat davant de testimonis? S'ha d'exigir el *grant of probate* en tot cas? Cal fer procediment d'adveració del testament si s'aporta el *grant of probate*? G. SUCCESSION INTESADA. *LETTERS OF ADMINISTRATION*. 16. Si un britànic mor al Regne Unit, i és resident allà i no ha atorgat testament ni al Regne Unit ni a Espanya, com s'ha de procedir? 17. El document anomenat *letters of administration* indica qui són els hereus abintestat? O només indica qui és el *personal representative* o *administrator*? 18. En aquests casos de successió intestada, sense testament ni al Regne Unit ni a Espanya, el notari espanyol —si té competència internacional— ha de fer una declaració d'hereus en què declarar els drets hereuaris conforme al dret anglès (*Administration of Estates Act 1925*)? O s'ha de conformar amb la *letters of administration* i fer escriptura de lliurament dels béns als beneficiaris que digui el *personal representative*? 19. L'administrador —*administrator*— podria comparèixer a la notaria, abans de lliurar els béns de l'herència als beneficiaris, i vendre els béns per si mateix per liquidar l'herència i convertir-la en diners, sense participació d'aquests beneficiaris abintestat?

A. Qüestions generals

1. Quin és l'origen dels problemes que acostumen a plantejar-se respecte de les successions dels britànics a Espanya?

Les dificultats inherents a les successions de britànics a Espanya tenen el origen fonamentalment en les diferències de regulació substantiva i

dels respectius sistemes de dret internacional privat en matèria de successions entre Espanya i el Regne Unit, en particular, en relació amb el dret anglès, és a dir, el que s'aplica als territoris d'Anglaterra i Gal·les. Així, com a més significatives, es poden destacar:

- En relació amb la diversitat de regulacions materials al voltant del fenomen successori.

- La llibertat a l'hora de testar pròpia del Dret anglès davant del nostre sistema de legítimes.
- La figura de l'*executor* i la institució del *grant of representation*, sense comparació en el nostre sistema.

- El títol successori: el testament davant del *grant of representation*. Mentre que a Espanya el testament és títol formal i material, en el Dret anglès és només títol formal, i el material és el *grant*.

- La forma i el registre del testament, que gairebé no coincideixen en res.

b) En relació amb els respectius sistemes de Dret internacional privat.

- El sistema *escissionista* propi del Dret anglès: aplicació de la llei del domicili del causant per a la successió dels béns mobles i de la *lex rei sitae* per a la dels immobles.
- El principi d'unitat i universalitat propi del Dret espanyol, avui dominant també a la Unió Europea gràcies al Reglament 650/2012.

c) És fàcil deduir que, davant d'aquestes diferències significatives, no sigui estrany que puguin sorgir problemes en el cas de successions internacionals amb nacionals britànics. Així, un sistema conflictual successori d'arrel romana, com és l'espanyol, únicament resulta efectiu en el supòsit en què la totalitat de països en què es troben dispersos els béns de l'herència acceptin: d'una banda, l'aplicació de l'única llei que resulti en el cas i, de l'altra, les resolucions que dictin els tribunals d'un país seguidor del criteri d'unitat legal de la successió. I, *mutatis mutandis*, podríem indicar el mateix des de la perspectiva d'un sistema conflictual escissionista, com és el del Dret anglès, que, davant del nostre, dona lloc al fraccionament i a la possible

aplicació de diverses lleis en la successió.

2. El que és predicable en relació amb els ciutadans anglesos i gal·lesos, es pot fer extensiu a tots els ciutadans del Regne Unit? O hi ha especialitats per a escocesos i nord-irlandesos?

Com hem indicat, el dret anglès s'aplica únicament al territori d'Anglaterra i Gal·les; Escòcia i Irlanda del Nord tenen els seus propis sistemes successoris.

Les dificultats inherents a les successions de britànics a Espanya tenen el origen fonamentalment en les diferències de regulació substantiva i dels respectius sistemes de dret internacional privat en matèria de successions entre Espanya i el Regne Unit

A Escòcia hi ha un sistema una mica més similar al del *civil law*, no es preveu la llibertat de testar, sinó que s'estableixen quotes a favor dels hereus del causant (similars a les legítimes dels països continentals). El dret escocès reconeix als fills i al cònjuge o parella registrada supervivent determinats drets (*legal rights*) sobre els béns mobles quan mor el progenitor, el cònjuge o la parella registrada, tot i que el causant hagi atorgat testament. En concret, en el cas dels fills, la «legítima» és un terç dels béns mobles del causant (dineros, accions, etc.) si hi ha un cònjuge o parella registrada supervivents, i la meitat d'aquests béns si no n'hi ha. Per la seva banda, en el cas del cònjuge o parella registrada supervivents, la llegítima és un terç dels béns mobles del causant (dineros, accions, etc.) si hi ha fills, i la meitat dels béns esmentats si no n'hi ha.

A Irlanda del Nord la regulació és més semblant a la del dret anglès, si bé els béns i drets mateixos poden dur implícites, de vegades, algunes restriccions a la llibertat de testar. Així, per exemple, els béns en copropietat acostumen a passar automàticament als copropietaris supervivents (*survivorship*).

Pel que fa al procés successori en si, les formalitats són semblants en ambdós territoris a les del dret anglès, si bé a Escòcia al procediment del *Probate* se'l denomina *Confirmation* (l'emet el *Sheriff's Court*), mentre que a Irlanda del Nord se l'anomena també *Grant of Probate* (emès pel *Principal Registry of the Family Division* a Belfast, que forma part del *High Court of Justice*). En tots dos casos, el procediment de —*Confirmation* o *Grant of Probate*— només es pot instar en el cas que hi hagi béns mobles o immobles en aquests territoris. D'altra banda, es produeix un reconeixement recíproc de les actes judicials (*grants* o *confirmations*) emeses als quatre territoris del Regne Unit.

B. Operativitat del reenviament

3. Des que s'aplica el Reglament 650/2012, en el cas de britànics residents al Regne Unit, amb béns tant a Espanya com al Regne Unit, cal aplicar el reenviament a la Llei espanyola respecte dels immobles situats aquí, amb la consegüent ruptura de la unitat de la Llei successòria?

La qüestió es refereix, lògicament, a un supòsit en què la successió s'obre a Espanya i, per tant, s'aplicaria per part de les nostres autoritats el Reglament 650/2012. En aquest cas caldria aplicar, en principi, el dret anglès (*ex article 21.1*), però caldria prendre en consideració també l'article 34, regulador del reenviament, la redacció del qual donaria lloc al fet que en aplicació de la norma de conflicte escissionista del dret anglès, s'apliqués la llei espanyola en relació amb la successió dels béns immobles situats a Espanya (i això implicaria, si escau, el possible joc de la llegítima).

S'ha de tenir en compte que la redacció de l'article 34 (inclòs al Reglament, curiosament, a iniciativa britànica) no ofereix cap altra opció. Amb això ens trobaríem davant d'una excepció al principi d'unitat i universalitat en la successió, que contrariaria l'esperit mateix del Reglament 650/2012, així com la jurisprudència de determinats estats membres, entre els quals Espanya, que, en relació amb la successió de britànics, impossibilita-ven l'aplicació del reenviament quan això donava lloc al fraccionament de la successió. Això no obstant, la doctrina més autoritzada (A. Bonomi) manté l'aplicació de l'article 34, tot i que això doni lloc a l'aplicació de més d'una llei a la successió, és a dir, malgrat que la seva aplicació condueixi a una fragmentació de la llei aplicable a la successió (en el mateix sentit es pronuncien P. Blanco-Morales Limones i R. Lafuente Sánchez).

Si el causant nacional britànic tingués la seva residència habitual al territori d'una comunitat autònoma amb Dret civil propi, per exemple, a Catalunya, seria aquest finalment el que s'aplicaria com a conseqüència del joc del reenviament, i no el Dret civil comú (*vid.* la interessant STS de 19 de maig del 2025, en un cas de no aplicació del Reglament 650/2012).

La solució per prevenir aquest possible escenari la trobaríem en l'exercici davant de notari espanyol de la *professio iuris* (article 22) per part del nacional britànic a favor de la Llei anglesa (el Dret anglès no admet la *professio*), la qual cosa neutralitzaria els possibles efectes escissionistes que pogués comportar la institució del reenviament (article 34.2). És per això que en aquests casos resulta de gran utilitat l'assessorament preventiu, ja que ens trobem davant d'un supòsit en què podem comprovar que, tot i que el Reglament 650/2012 no s'apliqui al Regne Unit, davant del que més d'un pensa, això no significa que els nacionals britànics no puguin veure's afectats per aquest, i, en particular, pel

que fa a la qüestió de la llei aplicable a la successió.

C. Dret regional

4. Pel que fa a la successió d'un britànic amb residència habitual a Catalunya en el moment de la seva defunció, com encaixarien el Reglament 650/2012 i el nostre sistema interregional?

Si un britànic hagués mort mentre residia habitualment a Catalunya sense haver atorgat testament o, havent-lo atorgat, però sense haver triat com a aplicable a la seva successió la seva Llei nacional (*professio iuris*), si s'obris aquesta successió davant de notari a Catalunya els dos blocs normatius assenyalats a la pregunta es coordinarien sobre la base del següent:

- 1r Seria aplicable el Dret espanyol *ex* article 21 del Reglament 650/2012, si bé cal concretar si s'aplicaria el Codi civil comú o el Codi civil de Catalunya.
- 2n Per a això cal partir del que estableix l'article 36.1 de l'instrument esmentat: «En el cas que la llei designada per aquest Reglament fos la d'un estat que compregui diverses unitats territorials amb les seves normes jurídiques pròpies en matèria de successions, les normes internes sobre conflicte de lleis d'aquest estat han de determinar la unitat territorial corresponent les normes jurídiques de la qual regularan la successió».
- 3r Aquest precepte remet, doncs, als articles 16.1 i 9.8 del Codi Civil espanyol.
- 4t Atès que els estrangers no tenen el veïnatge civil que exigeix l'article 16.1 del Codi Civil espanyol, cal acudir a l'article 36.2 del Reglament 650/2012, que disposa a la lletra a) que, a falta d'aquestes normes internes sobre conflicte de lleis (o, entenem, a falta de solució per part de les normes internes sobre

conflicte de lleis, com és el cas exposat), és d'aplicació la llei de la unitat territorial en què el causant hagués tingut la seva «residència habitual en el moment de la defunció»; és a dir, s'aplicaria el Codi Civil català. I a la mateixa solució s'arribaria si s'acudís a la lletra b) de l'article 36 esmentat, que identifica la Llei nacional del causant amb la Llei de la unitat territorial amb què hagués tingut una vinculació més estreta.

5è Un parell de precisions finals:

- a) El Reglament 650/2012 no permet a un estranger escollir com a aplicable a la seva successió el Dret espanyol, sigui el comú o el català, ja que *ex* article 22 la *professio iuris* es limita únicament al Dret de l'Estat de la seva nacionalitat.
- b) En aquelles Comunitats Autònomes amb Dret civil propi que admeten els pactes successoris però que en limiten l'operativitat als qui tinguin el veïnatge civil propi (Galícia i Balears —fins a la Llei 8/2022, d'11 de novembre—), es va plantejar una interessant polèmica a la doctrina, amb la DGSJFP i amb el TSJ de Balears sobre l'aplicació final del Dret foral balear o del Codi Civil comú al pacte de definició atorgat per estrangers residents en aquests territoris. L'STSJ de les Illes Balears 1/2021, de 14 de maig, que ratifica el criteri de la sentència d'apel·lació, va concloure que mantenia la procedència de la inscripció registral; el Tribunal Suprem no s'hi ha pronunciat. En qualsevol

cas, la Llei 8/2022, d'11 de novembre, de successió voluntària paccionada o contractual de les Illes Balears, va resoldre la qüestió en admetre la legitimació dels estrangers per atorgar pactes successoris previstos al Dret foral balear en eliminar el requisit que el futur causant atorgant del pacte tingués veïnatge civil balear.

D. *Professio iuris*. La *professio iuris* anticipada

5. Poden actualment els britànics residents a Espanya exercir davant notari espanyol la *professio iuris* de l'article 22 del Reglament 650/2012 per designar la llei anglesa com l'aplicable per regular la seva successió?

En el cas resolt per l'STJUE de 12 d'octubre de 2023 (C-21/22) es va plantejar al Tribunal si s'havia d'interpretar l'article 22 del Reglament 650/2012 en el sentit que una persona que no sigui ciutadana de la Unió Europea (en el cas, nacional ucraïnesa) està autoritzada a escollir la seva llei nacional com la llei que regeixi la totalitat de la seva successió o, en altres paraules, si només els nacionals d'un Estat membre es trobaven legítims per exercir la *professio iuris*.

La qüestió era especialment rellevant per als britànics residents a Espanya, ja que no són ciutadans de la Unió Europea, i, sens dubte, una resposta en sentit positiu a la qüestió plantejada hauria suposat un autèntic torpede en la línia de flotació per a les successions d'aquests nacionals. La conseqüència de privar aquestes persones de la possibilitat d'escollir la seva Llei nacional implicaria de fet, i almenys amb alta probabilitat en relació amb els béns que posseeixin a Espanya, que la successió es regiria per la Llei espanyola (article 21.1), amb el que això implicaria, per exemple, en relació amb les legítimes. I qualsevol autoritat que conegués a Espanya en

relació amb una successió d'un nacional britànic es veuria obligada a no reconèixer l'elecció feta.

Afortunadament, el TJUE va declarar, per diversos motius que no venen ara al cas, que l'article 22 del Reglament 650/2012 s'havia d'interpretar en el sentit que un nacional d'un tercer estat, però que resideixi en un estat membre de la Unió Europea, pot designar com a Llei que ha de regir la seva successió en el seu conjunt la Llei d'aquest tercer estat. Arran d'aquesta sentència, un exemple respecte de la impossibilitat d'exercir la *professio iuris* per part d'un nacional d'un tercer estat (Regne Unit) i resident habitual a un tercer estat (Regne Unit), el trobem a l'RDGSJFP de 29 d'abril de 2024, en què, a més, l'elecció es va realitzar en un testament atorgat davant de *notary public* anglès (FD 3r).

6. En el marc del Reglament 650/2012, té validesa la possible elecció del Dret anglès realitzada per un britànic en «testament parcial» atorgat a Espanya abans del 17 d'agost del 2015 —*professio iuris* tàcita?

Pel que fa a aquesta interessant qüestió, l'RDGSJFP de 15 de juny de 2016 va abordar la successió d'un nacional britànic, resident habitual a Espanya en el moment de la seva defunció —esdevinguda després del 17 d'agost de 2015—, que havia atorgat testament a Espanya el 2003 i havia instituït la seva esposa hereva de tots els seus béns ubicats a Espanya. Doncs bé, la Direcció General va declarar que una disposició de voluntat testamentària en què el causant s'ajustava a disposar del seu patrimoni conforme li permet la seva Llei nacional havia de ser considerada suficient, d'acord amb l'article 83 del Reglament 650/2012, per entendre que hi havia hagut *professio iuris* a favor de la Llei anglesa.

En el mateix sentit, la posterior RDGSJFP de 4 de juliol de 2016, en un cas amb les mateixes característiques, va declarar que s'estava davant d'una elecció anticipada de la Llei aplicable (l'anglesa) conforme a l'article 83 del

Reglament 650/2012, i això pel simple fet que el disposant va organitzar la seva successió sense tenir en compte —obviant— el sistema de legítimes del dret espanyol. El criteri va ser reiterat a l'RDGSJFP de 2 de març de 2018, en què s'entén que hi va haver *professio iuris* a través d'un testament atorgat a Espanya el 2014, atès que el causant va instituir la seva esposa hereva universal de tots els seus béns immobles en territori espanyol, i es va obviar novament el sistema de legítimes.

Això no obstant, a l'RDGSJFP de 29 d'abril de 2024, que tractava d'un causant britànic amb *domicile* i testament atorgat davant *notary public* a Anglaterra el 2003 per als béns immobles a Espanya, es va entendre que no hi havia *professio iuris* anticipada atès que hi havia una confusió entre el que determina la Llei espanyola i la llibertat testamentària britànica. Així: es feia esment en la clàusula primera a la figura dels hereus forçosos; es revocaven de manera parcial els testaments anteriors per circumscriure el present als béns situats a Espanya; finalment, no es va designar executor (*executor*), figura pròpia del Dret anglès. Al nostre entendre, en aquest cas, el fet de no tenir el causant la seva residència habitual en un estat membre hagués estat suficient per entendre que no hi havia *professio iuris*.

Cal indicar que, al marge dels casos referits a britànics, hi ha diverses resolucions de la DGSJFP que, per diversos motius, i amb certes contradiccions amb les resolucions que s'han exposat abans, no estimen l'existència de *professio iuris* en relació amb nacionals alemanys (10 d'abril del 2017 i 24 de juliol del 2019), francesos (28 d'agost del 2020) o italians (24 de juliol del 2023).

E. Successió testada. Testament atorgat al Regne Unit. *Grant of probate* i *letter of administration*

7. Si un anglès mor a Anglaterra, i és resident allà, amb testament atorgat al Regne Unit i sense testament a Espanya, com s'hauria de procedir

aquí en relació amb els possibles béns existents a Espanya?

En aquest cas, s'entén que el notari espanyol intervindria aquí no com a «tribunal» (no tindria competència *ex article 3* perquè el causant és resident al Regne Unit), sinó en el marc d'una successió no litigiosa amb l'objecte de l'atorgament de l'escriptura d'acceptació i adjudicació de l'herència.

En aquests termes, com que s'ha atorgat el testament al Regne Unit, el notari hauria de sol·licitar que se li aportés el *grant of probate* (amb traducció, segell i postil·la), el certificat del testament emès pel *High Court of Justice* (article 14 LH), el certificat de defunció anglès (*vid.* RDGSJFP de 29 de juliol de 2024) i, si escau, el certificat d'actes d'última voluntat anglès (o acreditació de la seva inexistència) i l'espanyol si li consta al notari que el causant va residir una part de la seva vida a Espanya, a part del fet de tenir un immoble a Espanya i del contingut de l'article 76 RH (*vid.* RRDGSJFP de 15 de juny del 2021, 5 de setembre del 2022 i 29 d'abril del 2024).

8. Quina informació ens aporta el *grant of probate*?

El *grant of probate* és una acta judicial (emesa pel *High Court - Family Division*) a través de la qual es confirma la validesa del testament (o que el testador va morir sense testament) i s'habilita l'*executor* perquè pugui administrar l'herència. En aquest *grant* no hi consten els possibles hereus o beneficiaris de l'herència. La DGSJFP fa referència al *grant of probate* com una resolució, expedida pel *Probate Service*, no contenciosa i propera, en relació amb el Dret espanyol —amb les adaptacions oportunes—, a un acte de jurisdicció voluntària.

Hi ha tres tipus de *grants*: el «*grant of probate*» (quan han estat designats *executors* en testament); el «*grant of letters of administration*» (quan no hi ha testament —*intestate*—) i el «*grant of letter of administration with will*

annexed» (quan hi ha testament, però no s'han designat *executors*).

Al fil d'aquesta qüestió, la doctrina ha discutit sobre quin és realment el títol successori en el Dret anglès, si el constitueix el testament o el *grant*. Alguns consideren que el document on consta el testament seria el títol successori en sentit material, però en sentit formal, indispensable per a l'eficàcia d'aquest, ho seria el *grant*.

En aquest sentit, els béns no es transmetrien generalment pel testament, sinó mitjançant l'adjudicació realitzada per l'*executor* després de la fase d'administració (*administration stage*). La posició actual sobre això l'ha fixada la DGSJFP en el sentit de fixar l'atenció en la redacció vigent de l'article 14 de la Llei Hipotecària, que ha introduït entre el seu elenc de títols successors el certificat successori europeu, i d'aquesta manera evidencia que també està recollint en el seu si les successions transfrontereres. I, des de l'òptica del Reglament 650/2012, el testament, com a disposició *mortis causa*, és l'autèntic títol de la successió (articles 3 i 83 del Reglament), mentre que el *grant of probate* es refereix a la designació d'*executors* per a l'administració de l'herència dirigida a la liquidació final, i això en congruència amb les peculiaritats del sistema successori anglès.

En resum, es pot dir que, en les successions testades, a Espanya el testament és títol formal i material, mentre que en el Dret anglès només és títol material

D'acord amb la nostra llei successòria, segons ha reiterat la DGSJFP, el testament és alhora títol formal i material —causa jurídica— de la successió (a diferència de l'acta de declaració d'hereus abintestat, que és únicament títol formal, ja que la llei és el títol material). Això no

obstant, en el Dret anglès el testament no té el caràcter de títol que constitueixi per si mateix causa de la transmissió hereditària: en la successió testada la possessió dels béns es lliura a l'*executor*, qui els ha de transmetre, al seu torn, a l'hereu a través d'un acte dispositiu per al qual només estarà capacitat una vegada obtingut el *probate*.

En resum, es pot dir que, en les successions testades, a Espanya el testament és títol formal i material, mentre que en el Dret anglès només és títol material i el *grant of probate* és el títol formal, tal com ho és en el nostre sistema l'acta de declaració d'hereus abintestat.

9. El *grant of probate* inclou una còpia del testament atorgat al Regne Unit? Si és així, es pot entendre que aquesta còpia del testament unida al *probate* és autèntica i es tracta del darrer testament?

L'ha d'incloure, ja que, com hem indicat, el *grant of probate* valida el testament; però a la pràctica es tracta de dos documents, per la qual cosa és aconsellable sol·licitar un certificat del testament al *High Court - Family Division*. El testament validat pel *grant of probate* s'ha d'entendre com a últim i vàlid testament al Regne Unit, ja que, tret que s'hagués plantejat davant del tribunal que l'atorga alguna *caution*, cal entendre que és l'últim testament vàlid del causant. De fet, el procediment del *probate* existeix, bàsicament, pel fet de la manca d'un registre oficial i obligatori d'actes d'última voluntat al territori de dret anglès.

A efectes pràctics, cal tenir en compte que, en principi, únicament es pot obtenir un *grant of probate* si el causant va deixar béns dins de la jurisdicció d'Anglaterra o Gal·les, o, si malgrat no deixar-hi cap patrimoni, hagués mort mentre mantenia el seu *domicile* a Anglaterra o Gal·les. En cas que el causant no tinguí béns allà i, a més, estigui domiciliat a l'estranger en el moment de morir, els tribunals anglesos no són proclius a expedir el *grant of probate*.

En qualsevol cas, si al notari li constés que el causant hagués residit a

Espanya en algun moment o tingués béns a Espanya, per una qüestió de seguretat jurídica, no està de més sol·licitar el certificat del Registre d'Actes d'Última Voluntat (article 76 RH).

10. Hi ha un registre oficial d'actes d'últimes voluntats al Regne Unit?

Davant l'existència d'un registre central de testaments al nostre país —el Registre General d'Actes d'Última Voluntat—, a Anglaterra i Gal·les el testament s'acostuma a disposar davant del *solicitor* (advocat) que sol intervenir en la seva preparació, i el seu despatx fa normalment les funcions de dipositar i emmagatzematge (*will storage*). També hi ha determinades companyies privades que es dediquen al registre i dipòsit de testaments i acostumen a oferir els seus serveis als despatxos d'advocats. És cert que a Anglaterra i Gal·les hi ha també un registre públic de testaments, el *Principal Registry of the Family Division* del *High Court*, que té com a objectiu conèixer l'existència del testament, però aquest registre no té actualment caràcter obligatori. I des del 2009 també hi ha un registre privat, *The National Will Register and National Will Search Service*, que, promogut per la *Law Society*, presta un servei nacional de registre i cerca de testaments on els professionals (*solicitors*) poden consultar els testaments que hi ha inscrits.

El sistema dona lloc al fet que, a la pràctica, quan mor una persona en territori de Dret anglès, la tasca de cerca i localització d'un possible testament constitueixi, de vegades, una tasca àrdua. En aquest sentit, resulta evident que el nostre sistema aporta indubtables avantatges, sobretot, més seguretat jurídica.

11. Es pot prescindir dels fills i el cònjuge si el causant deixa al seu testament tots els béns a un tercer? Realment hi ha una llibertat absoluta de testar i no hi ha legitimaris en el Dret anglès?

El Dret anglès descansa, en principi, sobre la més àmplia llibertat a l'hora de testar; aquest sistema no coneix la figura de la llegítima entesa en el nostre

sentit. En Dret anglès hi ha les *family provisions*, però aquestes de cap manera equivalen ni a la legítima forta de la tradició francesa i espanyola ni a la legítima merament obligatòria del sistema alemany. Aquesta institució, la regulació de la qual es conté a l'*Inheritance (Provisions for Family and Dependents) Act 1975*, dona lloc a una possible acció a favor de certes persones per reclamar que els sigui concedit el pagament d'una quantitat (*provision*), no concretada, amb càrrec a l'herència del causant, que es tracta d'una indemnització sorgida per un deute moral del causant davant d'un grup indeterminat de possibles beneficiaris, quantitat que determina el jutge *in casum*.

Entre els requisits per poder reclamar una *provision* davant els tribunals anglesos destaca la necessitat que el causant tingui un *domicile* a Anglaterra o Gal·les en el moment de la seva defunció i que la reclamació es faci en principi en el termini de sis mesos des de la data d'emissió del *grant*, i les persones legitimades per exercitar l'acció són el cònjuge vidu —o el *civil partner*—, l'excònjuge (*former spouse*), fills (*issue*), o determinades persones que fossin econòmicament dependents del causant (*other dependents*).

En el cas d'una herència disputada en un procediment successori obert a Espanya, i en què sigui d'aplicació el Dret anglès, els possibles legitimats poden sol·licitar la *provision* davant

les autoritats espanyoles. Però cal tenir en compte que el sistema escissionista anglès donaria lloc al fet que a la successió dels immobles s'apliqués la Llei de situació, que podria ser l'espanyola, la qual no preveu les *provisions*. Per això, el litigi podria quedar centrat en els béns mobles, tret que s'entengués que el causant tenia el seu *domicile* a Espanya, cas en què s'aplicaria també a aquests béns el Dret espanyol.

Convé recordar que, malgrat l'arrelament històric de la institució de la llegítima en el Dret civil comú espanyol, no es considera per part de la doctrina ni per part de la jurisprudència que la seva preservació formi part integrant del nostre ordre públic internacional (per totes, SSTs de 15 de novembre de 1996 i de 21 de maig de 1999). Per tant, el notari que conegui d'una successió internacional on sigui aplicable, per exemple, la Llei anglesa —que desconeix aquesta institució—, n'hauria de donar curs a l'aplicació sense cap objecció.

F. La successió testada. El testament *simpliciter*. Els certificats d'actes d'última voluntat

12. Els britànics residents al Regne Unit han d'atorgar o poden atorgar un testament *simpliciter* a Espanya? O resulta més aconsellable atorgar un sol testament al Regne Unit?

Al meu parer, és convenient atorgar un testament a Espanya per a la

successió dels béns situats a Espanya (sempre que s'esculli la Llei anglesa com a reguladora de la successió) i un altre a Anglaterra per als béns situats allà, sempre que siguin compatibles —i, per tant, respectin el principi d'unitat. Això té múltiples avantatges: facilitats, rapidesa, menor cost, no necessitat del *grant of probate*, no intervenció d'*executors*, no traduccions, etc. Amb això es pretén evitar els inconvenients que a la pràctica sorgeixen perquè a Espanya desplegui efectes una disposició testamentària atorgada al Regne Unit.

En tot cas, és sempre convenient que hi hagi acord i bona sintonia entre els hereus, ja que en cas contrari és possible que ens acabem trobant amb dos plets per l'herència, un a Espanya i un altre al Regne Unit.

Pel que fa a la validesa d'aquests testaments parcials o *simpliciter*, a l'RDGSJFP de 15 de juny de 2016 es va indicar que, atès que, segons el Reglament 650/2012, la successió és única i comprèn la totalitat dels béns del causant, aquestes disposicions testamentàries *simpliciter* haurien de ser erradicades de la pràctica testamentària notarial posterior al 17 d'agost del 2015 (i en sentit idèntic les RDGSJFP del 28 de juliol del 2016). Doncs bé, segons el nostre parer, la Direcció General no encerta en aquest assumpte, i això pel fet de no diferenciar dues qüestions: d'una banda, la relativa a l'àmbit de la llei successòria, que certament és universal i únic —i que s'estén a la regulació de tota la successió— i, de l'altra, la que fa referència a l'àmbit material d'un testament concret. És indubtable que, si es respecta el principi d'unitat de la successió i és una sola llei la rectora de la successió (cosa que ja passava també sota l'article 9.8 CC), poden haver tants testaments com el causant estimi convenient, sempre que no hi hagi contradicció entre aquests i actuïn de manera complementària.

L'STS de 8 d'octubre de 2019, en el cas de la successió d'una britànica a Espanya, morta el juny de 2007

(quan no era aplicable el Reglament 650/2012 i regia l'article 9.8 CC, que també recull el principi d'unitat), va admetre de fet la validesa del testament parcial, que no es va posar en dubte (i la sentència es va dictar ja en plena aplicació del Reglament); en efecte, la causant havia atorgat testament davant de notari a Espanya en relació amb els seus béns i drets situats a Espanya, en què manifestava que, quant als altres béns i drets que posseïa a l'estranger, disposaria separatament en un altre testament.

***El Dret anglès
descansa, en principi,
sobre la més àmplia
llibertat a l'hora de
testar; aquest sistema
no coneix la figura de
la llegítima entesa en el
nostre sentit***

Això no obstant, l'RDGSJFP de 29 d'abril de 2024 torna a la interpretació restrictiva i indica que «(...) i, per descomptat, després de l'entrada en vigor del Reglament, com ha indicat aquesta Direcció General en diverses ocasions, no és possible que es limiti la disposició *mortis causa* als béns a Espanya com estableix el testament discutit (articles 4 i 21.1)». En tot cas, entenem que aquesta posició de la Direcció General resultaria justificada en els supòsits de successions internacionals considerades com a «ideals», és a dir, aquelles en què un ciutadà és nacional d'un Estat membre que participa en el Reglament 650/2012, té la seva residència habitual en un altre estat membre i, a més, té el seu patrimoni en un o en diversos estats membres (on el certificat successori europeu facilita molt l'execució del testament), quelcom que, de cap manera, esdevé amb les successions vinculades al Regne Unit després de la seva sortida de la Unió Europea.

13. Si un britànic resident al Regne Unit mor allà i ha atorgat un testament *simpliciter* a Espanya, com cal procedir?: ¿S'ha de comprovar amb documentació del Regne Unit si hi havia testament posterior en aquest país que pogués haver revocat l'atorgat a Espanya? Quin document ho prova, el *grant of probate* o les *letters of Administration*?

Com hem vist, no hi ha registre d'actes de darrera voluntat a Anglaterra i Gal·les; amb el certificat del Registre espanyol entenc que n'hi hauria prou. Serien els eventuais beneficiaris interessats els que haurien, si s'escau, d'acreditar l'existència d'un altre testament posterior al Regne Unit (qui, si s'escau, haurien d'haver instat allà el corresponent *probate*).

El *grant of probate* o les *letters of administration*, si fos factible la seva emissió en el supòsit concret (la qual cosa seria dubtosa que succeís si el causant no tingués béns al Regne Unit), acreditarien l'existència d'un possible testament posterior atorgat al Regne Unit, però, lògicament, el notari no pot instar o exigir la sol·licitud d'un *grant of probate* amb aquesta finalitat.

Entenc que en aquests casos no és exigible la sol·licitud del *probate* o, si escau, l'acreditació que no és factible la seva expedició (atès que allà no s'emet perquè no existeixen béns al Regne Unit). Aquesta és la postura clara mantinguda per la DGSJFP en resolucions de 2 de març de 2018, 14 de febrer de 2019 (totes dues en relació a supòsits anteriors a l'aplicació del Reglament 650/2012) i d'1 d'octubre de 2020 (en un cas en què ja era aplicable del Reglament 650/2012).

14. En el supòsit anterior, si no hi ha designat executor en el testament espanyol, poden els afavorits pel testament (cònjuge, fills...) adjudicar-se per si sols els béns a Espanya? Pot això afectar la seva responsabilitat pels deutes o és convenient que en el testament espanyol es nomeni un executor?

Sobre això caldria distingir les tres qüestions:

Pel que fa a la primera qüestió, això dependria del que disposa a aquest efecte la Llei aplicable a la successió: la Llei espanyola ho permetria; si fos aplicable la Llei anglesa (que per *professio iuris* seria el normal en aquest cas), es pot fer que els hereus atorguin un poder al marmessor i l'equiparin a l'*executor* (també depèn de l'import de l'herència —5.000 £—). En pura teoria s'hauria de sol·licitar un *grant*, però això és absurd atès que els béns estan situats a Espanya i, a més, els *executors* no tenen obligació d'exercir fora del Regne Unit.

Per això, l'hereu, d'acord amb la Llei espanyola que constitueix la *lex rei sitae*, però sobre la base de la propietat successòria que adquireix en virtut de les regles del Reglament (article 1.1 del Reglament 650/2012 i sentència *Kubicka*), pot per si sol completar els procediments exigits per la Llei espanyola per obtenir la plena titularitat dels béns hereditaris i aconseguir inscripció al Registre de la Propietat espanyol. Això és precisament el que es pretenia en el cas resolt per l'RDGSJFP d'1 d'octubre del 2020, on, en relació amb un testament atorgat a Espanya per un britànic amb *domicile* a Anglaterra, tot i que es declarava que només hi havia béns a Espanya, i on fins i tot es designava *executor* «per al cas que fos necessària la seva intervenció» i s'aplicava el Dret anglès a la successió per *professio iuris*, la Direcció General va declarar que no era necessària l'obtenció del *probate* (ni la necessitat d'acreditar que no procedia per no haver-hi béns al Regne Unit) ni la intervenció d'*executor*, i va comparèixer directament l'hereu a l'escriptura de manifestació i adjudicació d'herència.

Serà possible la intervenció d'*executor* a Espanya, però no és necessari si el testador no va disposar la intervenció d'aquest per als béns radicats a Espanya, ni va designar aquesta figura en el seu testament espanyol, i és possible entendre que els hereus i els legataris són els beneficiaris, per la qual cosa si el testador no va voler nomenar expressament *executor* és perquè les

facultats que, segons el Dret britànic corresponen a l'*executor*, en relació amb els béns situats a Espanya, les va encomanar el testador als mateixos hereus (C. Jiménez Gallego). Res no impedeix que els beneficiaris designats conforme a la Llei britànica en un testament autoritzat per un notari espanyol puguin resoldre extrajudicialment i adjudicar-se els béns que els hi han deferit (I. Espiñeira Soto).

L'RDGSJFP de 15 de juny de 2021, en el cas de la successió d'un britànic que havia atorgat testament a Anglaterra i obtingut el *probate*, no exigeix la compareixença de l'*executor*, partint que el considerant 43 del Reglament estableix expressament que el sistema d'un Estado membre (cosa que, a més a més, no és Regne Unit) sobre administració obligatòria de l'herència, no ha d'impedir que les parts optin per resoldre la successió de manera extrajudicial en un altre Estat membre, en cas que això sigui possible en virtut de la llei d'aquest Estat membre i, a Espanya, ho és (i en un sentit semblant l'RDGSJFP 14 de febrer del 2019).

Pel que fa als certificats d'actes d'última voluntat que cal aportar, convé tornar a recordar que el Dret anglès no exigeix el certificat d'últimes voluntats o similar

Pel que fa a la segona qüestió, això també dependria del que disposés a aquest efecte la Llei aplicable a la successió, segons fos l'espanyola o l'anglesa. En el cas esmentat de l'RDGSJFP de 15 de juny de 2021 s'indicava que, «en el cas que ara es resol, la vídua, hereva única, executava la successió (a Espanya) sobre la base del títol successori, i sabent que l'aplicació dels procediments de la *lex rei sitae* podria conduir a l'assumpció de responsabilitat personal, s'adjudica

el patrimoni del causant a Espanya» (FD 3r).

Finalment, respecte de la tercera qüestió, es podria nomenar *executor*, figura que opera en el Dret anglès, en el cas que el causant tingués béns al Regne Unit (*mutatis mutandis*, l'anglès —o espanyol— que atorgués testament davant d'un *notary public* i designés «marmessor» per als béns d'Espanya). Una altra cosa seria el reconeixement que se li donés al Regne Unit. En el cas de l'RDGSJFP 1 d'octubre del 2020, es va designar *executor* en testament espanyol, però en un cas on es designava «per a tot el patrimoni» (també Regne Unit), i es va nomenar «només per al cas que fos necessària la seva intervenció per a l'execució d'alguna disposició testamentària».

15. A vegades, si hi ha únicament petits saldos al Regne Unit, cas en què no s'emeta el *grant of probate*: Com provar en aquests supòsits si el testament del Regne Unit és l'últim si es tracta només d'un document privat davant de testimonis? S'ha d'exigir el *grant of probate* en tot cas? Cal fer procediment d'adveració del testament si s'aporta el *grant of probate*?

Efectivament, hi ha casos en què no és preceptiva la sol·licitud del *probate*: quan les quantitats són inferiors a 5.000 £ —depenent de les entitats tenidores—, no hi ha béns al Regne Unit o el *domicile* del causant és a l'estranger. En aquests casos es pot sol·licitar un certificat a un *notary public* anglès en què es faci constar que, tenint present el testament, no és necessària l'emissió d'un *grant of probate* ni la tramitació de qualsevol altre procediment, ja que aquest és l'últim testament, i que faci constar qui són els hereus (*vid.* Llei 29/2015 sobre reconeixement de documents públics estrangers).

Pel que fa als certificats d'actes d'última voluntat que cal aportar, convé tornar a recordar que el Dret anglès no exigeix el certificat d'últimes voluntats o similar, però, en tot cas, l'acreditació d'aquesta inexistència ha de constar a l'escriptura corresponent. En cas que

no constés que no n'hi ha, és fàcilment esmenable mitjançant la manifestació feta pel mateix notari a l'escriptura o per coneixement del registrador, la qual cosa en aquest cas no resulta complexa (RDGRN de 28 de juliol de 2012).

Finalment, recordem que després de l'aplicació del Reglament 650/2012, en relació amb la necessitat d'aportació de certificats estrangers, cal exigir el certificat del país de «residència habitual» del causant, no el del país de la seva nacionalitat, cosa que semblava lògica sota la vigència de l'article 9.8 CC (*vid.* resolucions DGSJFP de 10 d'abril del 2017, 24 de juliol del 2019, 26 d'octubre del 2022, 7 de febrer del 2024 i 25 de juny del 2024). Si la Llei aplicable a la successió hagués estat la de la nacionalitat (*ex professio iuris*) sí que seria exigible el certificat del registre estranger (si n'hi hagués) o, si no, com passa amb el Regne Unit, acreditar que no hi ha aquest Registre —la qual cosa, d'altra banda, és un fet notori— o que no es pot aportar el certificat (article 36 RH).

G. Successió intestada. *Letters of administration*

16. Si un britànic mor al Regne Unit, i és resident allà i no ha atorgat testament ni al Regne Unit ni a Espanya, com s'ha de procedir?

Si no existissin béns al Regne Unit (si n'hi hagués, segurament s'hauria atorgat un *grant of letters*), podrien operar l'article 10.2 i 11 del Reglament 650/2012 per atribuir competència al notari espanyol. De cara a l'escriptura de declaració d'hereus i acceptació de l'herència, es pot sol·licitar a un *solicitor* o a un *notary public* anglès un certificat —degudament traduït i postil·lat— per acreditar que no hi ha testament, que no hi ha béns al Regne Unit, que és impossible l'emissió d'un *grant*, que no és necessari cap tràmit al Regne Unit (si l'herència fos d'escassa quantia) i quin és l'ordre per succeir d'acord amb el Dret anglès en els casos de successió intestada, amb establiment dels percentatges (*Administration of Estates Act 1925*). També caldria adjuntar el certificat de

defunció anglès (traduït i postil·lat), el certificat espanyol del registre d'actes d'última voluntat (pel fet de tenir béns aquí) i els certificats de matrimoni i de naixement dels fills (traduïts i postil·lats). Si qui compareix és un advocat anglès, ha de tenir poders suficients dels hereus.

A aquesta successió, en principi, li seria aplicable el Dret anglès (article 22.1 del Reglament 650/2012), tret del possible joc del reenviament —article 34— (*vid.* qüestió 3a).

17. El document anomenat *letters of administration* indica qui són els hereus abintestat? O només indica qui és el personal representative o administrator?

No, les *letters of administration* constitueixen un tipus de *grant of representation* expedit quan no hi ha testament (o n'hi ha, però no ha estat designat *executor*, que en aquest cas es denomina *with will annexed*) i només ens indica qui és l'*administrator* designat pel tribunal (que ho serà en un ordre disposat a les *Non-Contentious Probate Rules 1987*). La determinació de qui són els hereus es fa conforme al que disposa la Llei aplicable a la successió, que en aquest cas seria l'anglesa (*Administration of Estates Act 1925*), tret que hi hagi béns immobles a Espanya i operés el reenviament a favor de la Llei espanyola (article 34 del Reglament 650/2012).

18. En aquests casos de successió intestada, sense testament ni al Regne Unit ni a Espanya, el notari espanyol —si té competència internacional— ha de fer una declaració d'hereus en què declari els drets hereditaris conforme al dret anglès (*Administration of Estates Act 1925*)? O s'ha de conformar amb la *letters of administration* i fer escriptura de lliurament dels béns als beneficiaris que digui el personal representative?

En aquest supòsit, que certament no serà gaire freqüent, encara que en principi la competència serà de les autoritats britàniques, hem de partir del fet que és probable que al Regne Unit no s'hagi emès un *grant of letters of administration* si el causant no hi tenia

béns. Per això, amb fonament als articles 10.2 i 11 del Reglament 650/2012 es podria defensar la competència del notari espanyol, que podria fer declaració d'hereus limitada als béns situats a Espanya. Per fer-ho hauria de demanar una manifestació i evidències que fessin versemblant que no té béns al Regne Unit i que concorren els pressupòsits de l'article 10.2 (tingueu en compte que l'article 11 diu que «raonablement» no es pugui tenir una resolució al tercer Estat —el Regne Unit ho és). En aquest sentit, la documentació que s'ha d'aportar seria la ja indicada en la resposta a la qüestió 16a.

Pel que fa a la Llei aplicable, en aquest cas, el reenviament —article 34— ens podria conduir a l'aplicació de la Llei espanyola en relació amb els immobles situats a Espanya (*vid.* qüestió 3a)

19. L'administrador —*administrator*— podria comparèixer a la notaria, abans de lliurar els béns de l'herència als beneficiaris, i vendre els béns per si mateix per liquidar l'herència i convertir-la en diners, sense participació d'aquests beneficiaris abintestat?

Depèn del que disposi la Llei aplicable al fons (en aquest cas ho seria l'anglesa), en concret la Llei que regulés l'administració de l'herència, però és quelcom que a la pràctica no s'acostuma a fer. En tot cas, caldria acreditar la condició d'*administrator* d'acord amb el corresponent *grant of letter of administration*. I, a més a més, seria convenient que l'*administrator* tingués un poder atorgat a favor seu pels hereus —equivalent a l'espanyol a l'efecte de la seva eficàcia al nostre país— que l'habilités per dur a terme la pretesa venda.

A la pràctica, com s'ha indicat, aquest supòsit és poc freqüent, ja que els tribunals anglesos acostumen a limitar la concessió del *grant of representation* als casos d'existència de béns situats al Regne Unit; això no obstant, els tribunals espanyols han admès l'actuació dels *executors* i *administrators* britànics sempre que el *grant of probate* o les *letters of administration* expressament així ho permetin. ■